

नामांक				Roll No.		

No. of Questions — 24

No. of Printed Pages — 3

VU—29—1—Nim. Dar. I

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2011

निम्बार्क दर्शन

प्रथम पत्रम्

समय : 3 $\frac{1}{4}$ घण्टे

पूर्णांक : 60

परीक्षार्थिभ्यः सामान्यनिर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्कः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येक प्रश्नस्योत्तरमुत्तरपुस्तिकायामेव देयम् ।
- (4) प्रत्येक प्रश्नभागस्योत्तरं क्रमानुसारमेकत्रैव लेखितव्यम् ।
- (5) प्रथम प्रश्नस्य चत्वारः (i, ii, iii एवं iv) भागाः सन्ति । प्रत्येक भागस्य उत्तरस्य चत्वारः (अ, ब, स एवं द) विकल्पाः सन्ति । समुचित विकल्पस्य उत्तराक्षरं उत्तर-पुस्तिकायां निम्नलिखित तालिकां निर्माय एकस्मिन् स्थाने एव लेखनीयानि ।

प्रश्न क्रमाङ्कः	समुचित उत्तराक्षरम्
1. (i)	
1. (ii)	
1. (iii)	
1. (iv)	

VU—29—1—Nim. Dar. I

VU-20024

[Turn over

बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः

1. (i) “त्रयोदशाक्षरोमन्त्रः” —
 (अ) जङ्घे पातु (ब) जानुनी पातु
 (स) सर्वाङ्गं पातु (द) उरू पातु । 1/2
- (ii) द्वादशार्णात्मको विष्णुः —
 (अ) उत्तरे मां अवतु (ब) वायव्ये मां अवतु
 (स) वारुणे मां अवतु (द) दक्षिणे मां अवतु । 1/2
- (iii) परशुरामदेवाचार्यस्य तपःस्थली वर्तते —
 (अ) वृन्दावने (ब) पुष्करे
 (स) सलेमाबादे (द) उदयपुरे । 1/2
- (iv) परशुरामदेवाचार्येण वशीकृतः —
 (अ) औरङ्गजेवः (ब) शास्तिखानः
 (स) शेरशाहसूरी (द) मस्तिङ्गशाहः । 1/2

अतिलघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः

2. गोपालपटलोक्तः षडक्षरो गोपालमन्त्रः उद्धरणीयः । 1/2
3. कामबीजस्य स्वरूपं किम् ? 1/2
4. गोपालसहस्रनामस्तोत्रस्य वक्ताश्रोतारौ कौ ? 1/2
5. आद्य निम्बार्काचार्यस्य गुरुः कोऽस्ति ? 1/2

लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः

6. “हरि सुमिरण विन जीव को जीवनमृतक समान”
 अस्य वाक्यस्य संस्कृतेऽनुवादः क्रियताम् । 1
7. श्रीकृष्णस्य “दूर्वासाः” इति नाम कथं प्रसिद्धम् ? 1
8. “सजलजलदनीलम्” अस्य पदस्य समास विग्रहौ दर्शयत । 1
9. “शक्तिं श्रीं पूर्वकोष्ठा च दशार्णो विंशति वर्णकः ।” इति मन्त्रस्य स्वरूपं लिखत । 1
10. पुरुषसूक्तात् भगवते पाद्य समर्पण मन्त्रं लिखत । 1
11. “ददाति” इति पदस्य प्रकृति प्रत्ययौ लिखत । 1
12. कैर्द्रव्यैः पञ्चामृतं सम्पद्यते ? 1
13. पराधीन हरि भगत के, बध्यो प्रेम की दाम ।
 अम्बरीष हित “परशुरां” दुर्वासा सरनाम ॥
 अस्य पद्यस्य भावार्थं लिखत । 1 1/2
14. गोपालपटलोक्तं द्वाविंशत्यक्षरात्मकं मन्त्रं लिखत । 1 1/2
15. विशेषपूजायां धूपदीप समर्पणमन्त्रौ लिखत । 1 1/2
16. फुल्लेन्दीवरकान्तिम् इति पद्यं पूरयत । 1 1/2
17. अर्घ्य सम्पादन विधिं वर्णयत । 1 1/2
18. के पञ्चोपचाराः ? इति लिखत । 1 1/2

निबन्धात्मकाः व्याख्यात्मकाश्च प्रश्नाः

19. अधोलिखितेषु पद्येषु यथेच्छ चतुर्णां सन्दर्भपूर्वकं व्याख्या कार्या — 16
- (क) सुदिन मुहूरत शुभकरन, मङ्गलपद हरि नौऊ ।
“परशुराम” हरि विघ्न हर भज लीजे बलि जौऊ ॥
- (ख) सब देखत ही जीवको ले जासी जमराय ।
विलम्बन करिये “परशुराँ” हरि भज महै उपाय ॥
- (ग) विरह सलिल सरिता नयन, सिन्धु श्याम गम्भीर ।
“परसुराम” प्रभु दरस विन, विरहिनी मनहिं अधीर ॥
- (घ) नाभि वसे कस्तूरिका, मृग ढूँढे वानिवास ।
“परसा” प्रेरक निकट तजि, दूरि धर्यो वेसास ॥
- (ङ) सूकर स्वान विडाल खर उष्ट्र जूणि व्यौहार ।
“परशुराम” पसु आचरण मिथ्या नर औतार ॥
- (च) गुरु को पण “परशुराँ” तो, सदा जीव को पोष ।
गुरु अंकुस सिर नाहिं तो सुख न कहूँ सन्तोष ॥
- (छ) जो सलिता सुख सिन्धु सों “परसा” प्रीति कराहिं ।
फेर कदै न विछडै, जाय मिली जे मांहि ॥
- (ज) एक घडी आधी घडी आधी को अधभाग ।
साधु समागम “परशुराँ” करिये सो बडभाग ॥
20. परशुरामसागरमाश्रित्य हरिमहिमानं दर्शयत । 4
21. वेणुवाद्यमहोल्लास-कृतहुङ्कारनिः स्वनैः ।
सवत्सैरुन्मुखैः शश्वद् गोकुलैरभिवीक्षितम् ॥
पद्यमिदं सम्यग् व्याख्यायताम् । 6
- अथवा**
- यस्माज्ज्योतिरभूद् द्वेधा राधामाधवरूपकम् ।
तस्मादिदं महादेवि गोपाले नैव भाषितम् ॥
पद्यमिदं ससन्दर्भं व्याख्यायताम् ।
22. यन्त्रपूजायां षष्ठावरणे केषां देवानां पूजनं भवति ? साधु प्रतिपादयत । 4
- अथवा**
- विशेष पूजाविधौ आरार्तिपुष्पाञ्जलि मन्त्रौ लिखत ।
23. गोपालकवचस्य पाठफलं निर्दिशत । 4
24. अधोनिर्दिष्टेषु गोपालनामसु चतुर्णां टिप्पण्यः लिखत — 6
- (क) कपिलः (ख) यमलार्जुनमुक्तिदः
(ग) वनमालाविभूषणः (घ) कृष्णः
(ङ) चक्रपाणिः (च) त्रिविक्रमः
(छ) द्रौपदीमानरक्षकः (ज) वामनः ।